

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR.194
din data de 15.04.2015

Dosar nr: 426/2014

Petiția nr: 4580 din data de 03.07.2014

Petent: Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii Romani CRISS

Reclamat: G O

Obiect: declarații ofensatoare la adresa etniei rome.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul sau reședința petentului

1.1 Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii Romani CRISS, cu sediul în București, Str. Râspântiilor, nr.11, Sector 2.

I.2. Numele, domiciliul sau reședința părții reclamate

2.1. G O , cu domiciliul în

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

1. Sesizarea vizează declarațiile reclamatului din cadrul emisiunii "Jocuri de putere" difuzată de către Realitatea TV din data de 22 iunie 2014. Astfel, petentul susține că prin declarațiile " *M B e autorul unei prostii, generată probabil și de niste chestiuni de lăcomie....Mediile infraționale sunt penetrate de serviciul secret al MAI, mediile țigănești. În penitenciare nu prea pătrunde SRI-ul... Întotdeauna, în situațiile astea, se caută slăbiciunea. Eu cunosc psihologia țigănească. Am lucrat cu ei, e o etnie aparte cu o psihologie deosebită, e un mediu unde nu poți să pătrunzi foarte ușor. A e doctor! Ceea ce mi se pare ciudat e că țiganii din această cauză au avut niște avocați până la A Au renunțat la ei. Timp de 3 ani crede cineva când se plănuia, se insista la fratele președintelui cu mita, lăsând la o parte personalitatea lui M B ... Țiganii niciodată nu dau banii înainte! E o chestiune care ține de lege la ei. Dintr-o dată o sumă de 600.000 de euro pe care o dau când e arestat unul dintre ei... Serviciul care avea atribuții în materia asta nu am nimic cu Serviciul Special al MAI-până acum să nu fi identificat asemenea țesătură? "*

se aduce atingere demnității și se creează o atmosferă degradantă și ofensatoare persoanelor de etnie romă.

III. Procedura de citare

1. Petentul a fost citat prin adresa înregistrată cu nr.4580/01.09.2014, partea reclamată a fost citată prin adresa înregistrată cu nr. 5836/01.09. 2014

2. La termenul de audieri din data de 11.09.2014, părțile nu au fost prezente

3. Prin adresa nr. 4580/10.07.2014 au fost solicitate datele de contact ale reclamatului de la Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date.
4. Prin adresa nr. 5156/24.07.2014 Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date informează că datele sumare puse la dispoziție despre identificarea reclamatului nu permite individualizarea celui în cauză.
5. Consiuliul Superior al Magistraturii comunică o adresă de la ultimul domiciliu de la care citație se întoarce ca fiind destinat necunoscut.
6. Prin adresele înregistrate cu nr. 19590/26.11.2014, părțile au fost recitate și înmânarea citațiilor s-a făcut prin echipa de investigații a CNCD.
7. La termenul de reaudieri din data de 04.12.2014, părțile nu au fost prezente.

IV. Susținerile părților. Susținerile petentului

2. Reprezentanții Romani Criss susțin că reclamatul, în cadrul emisiunii Jocuri de putere difuzată de către Realitatea TV în data de 22 iunie 2014, a făcut afirmații discriminatorii la adresa persoanelor aparținând etniei rome.
3. Astfel, petentul susține că prin declarațiile *“Mediile infracționale sunt penetrate de serviciul secret al MAI, mediile țigănești. În penitenciare nu prea pătrunde SRI-ul... Întotdeauna, în situațiile astea, se caută slabiciunea. Eu cunosc psihologia țigănească. AM lucrat cu ei, e o etnie aparte cu o psihologie deosebită, e un mediu unde nu poți să pătrunzi foarte ușor. A e doctor! Ceea ce mi se pare ciudat e că țiganii din această cauză au avut niște avocați până la A . Au renunțat la ei. Timp de 3 ani crede cineva când se plănua, se insista la fratele președintelui cu mita, lăsând la o parte personalitatea lui M B ... Țiganii niciodată nu dau banii înainte! E o chestiune care ține de lege la ei. Dintr-o dată o sumă de 600.000 de euro pe care o dau când e arestat unul dintre ei... Serviciul care avea atribuții în materia asta nu am nimic cu Serviciul Special al MAI-până acum să nu fi identificat asemenea țesătură? “ se aduce atingere demnității și se creează o atmosferă degradantă și ofensatoare persoanelor de etnie romă.*
4. În opinia Curții Europene a Drepturilor Omului, un astfel de discurs “generează în rândul publicului, în special în rândul publicului mai puțin informat, sentimente de neîncredere, respingere sau ură față de străini”
5. Reclamatul a făcut referire în mod repetat la “clanurile infracționale țigănești”. Se face referire la psihologia țigănească ceea ce denotă o gândire rasistă care evocă diferențieri de ordin psihologic, în funcție de etnie. Reclamatul precizează că, în “mediile țigănești nivelul de infracționalitate este extrem de ridicat”.
6. Afirmațiile reclamatului sunt cu atât mai grave cu cât au loc într-un context nefavorabil romilor, în sensul în care în Europa atitudinea față de romi a devenit extrem de ostilă și de intolerantă. Ultimii ani au generat o înmulțire exponențială a măsurilor represive, a politicilor guvernamentale rasiste, a retoricii extremiste și a atacurilor violente ale extremiștilor, îndreptate împotriva romilor.
7. O generalizare grosolană, în speță asocierea romilor cu fenomenul infracțional, atentează în mod grav, direct, explicit la adresa demnității umane a persoanelor aparținând etniei rome, persoane care se regăsesc asociate, în mod colectiv, rasist și discriminatoriu, cu un mod de comportament infracțional, astfel sunt încălcate limitele libertăților de exprimare.

Sușinerile părților reclamate.

1. Prin punctul de vedere înregistrat cu nr. 19700/02.12.2014, partea reclamată susține faptul că în cuprinsul emisiunii din care s-au extras pasaje, pe care petentul le interpretează în mod eronat ca fiind discriminatorii, s-au abordat strict din punct de vedere juridic speța respectivă, în care apăreau în mod public, date și informații care din analiza lor preliminară prezumau săvârșirea unor infracțiuni de către persoanele indicate în emisiune.

2. Trimiterea la etnie, s-a făcut în condițiile în care era de notorietate publică persoana autointitulată B M , dar și familia acestuia aparținând etniei rome.

3. Reclamatul solicită ca probă pentru demonstrarea situației de fapt, vizionarea întregii părți a emisiunii în cauză și nu preluările trunchiate ale transcriptului emisiunii cu atât mai puțin pasaje extrase de către petent, "în funcție de interesele sale , dar probabil și de puterea de înțelegere a acestuia". Din așa zisa citare a spuselor reclamatului, rezultă un context care nu corespunde realității.

4. În cuprinsul emisiunii, reclamatul susține că a făcut aprecieri absolut pertinente și profesionale, utilizând concepte și terminologie de specialitate în domeniul sociologiei și criminologiei, inclusiv în ceea ce privește trimiterile la etnia romă, prin prisma propriilor sale experiențe în instrumentarea a sute de dosare, relatând de fapt de o manieră cât se poate de generală.

5. Componentele psihologiei țigănești au fost tratate și analizate în numeroase studii și lucrări sociologice și criminologice de specialitate și afirmațiile din cadrul emisiunii s-au constituit într-o discriminare pozitivă, în antiteză cu referire la comportamentul fratelui șefului statului.

6. Reclamatul susține că atunci când a făcut referire la mediul infracțional țigănesc, a folosit terminologia utilizată de specialiști în sociologie, criminologie și activitatea curentă a organelor judiciare.

7. Petentul a promovat în spațiul public online, o scrisoare deschisă, în cuprinsul căreia îi sunt aduse grave atingeri onoarei și demnității sale ca om, reputației profesionale, prin afirmații denigratoare „împroșcând cu noroi întreaga existență de om și activitate profesională recunoscută în mediile soiciale și profesionale din țară și din afara țării”.

V. Motivede de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul director reține afirmațiile reclamatului, redate din cadrul emisiunii "Jocuri de putere" difuzată de către Realitatea TV în data de 22 iunie 2014 "M B e autorul unei prostii, generată probabil și de niste chestiuni de lăcomie...Mediile infracționale sunt penetrate de serviciul secret al MAI, mediile țigănești. În penitenciare nu prea pătrunde SRI-ul... Întotdeauna, în situațiile astea, se caută slabiciunea. Eu cunosc psihologia țigănească. AM lucrat cu ei, e o etnie aparte cu o psihologie deosebită, e un mediu unde nu poți să pătrunzi foarte ușor. A e doctor! Ceea ce mi se pare ciudat e că țiganii din această cauză au avut niște avocați până la A. Au renunțat la ei. Timp de 3 ani crede cineva când se plănuia, se insista la fratele președintelui cu mita, lăsând la o parte personalitatea lui M B ... Țiganii niciodată nu dau banii înainte! E o chestiune care ține de lege la ei. Dintr-o dată o sumă de 600.000 de euro pe care o dau când e arestat unul dintre ei... Serviciul care avea atribuții în materia asta nu am nimic cu Serviciul Special al MAI-până acum să nu fi identificat asemenea țesătură? "

5.2. Colegiul director va analiza obiectul petiției raportat la contextul, scopul, natura declarațiilor, respectiv calitatea părții reclamate. Aceste elemente de analiză sunt necesare în vederea stabilirii limitei libertății de exprimare în speța de față.

Contextul declarațiilor este strâns legat de subiectul extrem de mediatizat în acea perioadă, respectiv implicarea fratelui Președintelui României într-un caz penal. "M B și B M"

Declarațiile supuse analizei sunt de **natură juridică și politică**, iar calitatea părții reclamate este aceea de fost procuror (profesionist al dreptului), actual avocat și psiholog, invitat la o emisiune TV.

5.3. În drept, în soluționarea prezentei petiții apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

5.4. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

Libertatea de exprimare nu este însă un drept absolut și comportă limitări în situații expres prevăzute de lege. În acest sens, este relevantă practica Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg în aplicarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită de o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei "nevoii imperioase" susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) Protecția demnității umane este una dintre valorile protejate în raport cu libertatea de exprimare. Libertatea de exprimare este susținută până la limita în care încalcă un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertate de exprimare devine secundar. Libertatea de exprimare acoperă și declarațiile jignitoare până la momentul la care acestea nu conduc la incitare violentă (Surek și Ozdemri vs. Turcia, Karatas vs. Turcia, Oberschlick-Austria și Nilse – Johnsen vs. Norvegia – CEDO).

5.5. În cazul de față analizăm declarația unei persoane care a ocupat o funcție de procuror, actual avocat și psiholog, invitat la o emisiune TV să-și exprime opinia juridică pe teme juridice, de interes actual și general.

Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la declarația reclamatului obiect al prezentei petiții. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane și a drepturilor morale ale cetățenilor aparținând minorității rome din România.

Protecția demnității unei persoane aparținând unei minorități naționale, grup vulnerabil, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența acestora la o etnie – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Suntem în prezența unui comportament manifestat în public, o declarație în cadrul unei emisiuni TV.

5.6. Din prezentarea speței reiese că reclamatul, invitat într-o emisiune TV și-a exprimat opinia juridică și politică cu privire la scandalul extreme de mediatizat de presă și Media, respectiv implicarea fratelui Președintelui Statului întru caz penal.

Din interpretarea declarațiilor, Colegiul director reține faptul că reclamatul face trimitere directă la persoanele implicate în acest caz, *“Ceea ce mi se pare ciudat e că țigani din această cauză au avut niște avocați până la Abraha”*.

5.7. Declarațiile sunt legate de dezbaterea publică, conținutul lor nu este unul ofensator, jignitor la adresa etnicilor rome, nu constituie niciun element direct sau indirect de incitare la ură sau violență.

Aceste aspecte nu conduc la concluzia existenței un comportament care a avut ca scop sau vizează crearea unei atmosfere ostile, degradante și umilitoare la adresa întregii comunități de cetățeni români de etnie romă.

5.8. Constatăm că în declarația supusă analizei nu există o generalizare de la un caz particular la întreaga comunitate a cetățenilor români aparținând etniei rome, ci doar cu privire la grupurile de romi identificați ca autori ai unor fapte reprobabile sau la grupurile de romi care săvârșesc fapte penale.

Constatăm că nu există niciun element de incitare împotriva cetățenilor români aparținând minorității rome, nu suntem în prezența unui "pericol evident și prezent" (clear and present danger), existând posibilitatea de reacție publică la adresa declarațiilor părții reclamate.

Considerăm, că într-o societate democratică nu se impune măsura limitării libertății de exprimare în acest caz.

Faptele sesizate nu depășesc limitele libertatea de exprimare, nu constituie fapte de discriminare pe criteriul apartenenței etnice, în sensul în care se impune constatarea unei contravenții și aplicarea unei sancțiuni contravenționale ca instrument juridic.

Pentru considerentele de mai sus, Colegiul director, cu **unanimitate de voturi**, decide că faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, și se încadrează în limitele libertății de exprimare.

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, declarațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art.2 alin.(8) din același act normativ.
2. Având în vedere rolul constituțional al Primului Ministru și rolul acestuia în cadrul democrației constituționale, recomandăm ca pe viitor, reclamatul să adopte formulări cât mai adecvate de exprimare, astfel încât prin declarațiile sale publice să contribuie la creșterea și promovarea diversității.
3. O copie a hotărârii se va transmite părților:

VII. Modalitatea de plată a amenzii
Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA-Membru

GHEORGIU Luminița – Membru

POPA CLAUDIA SORINA-Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE – Membru

Redactat: și motivat în drept: Asztalos Csaba Ferebc Csaba
Angelica Paraschiv Gergely

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

